

**UNIVERSITATEA „OVIDIUS” DIN CONSTANȚA
ȘCOALA DOCTORALĂ DE ȘTIINȚE UMANISTE
DOMENIUL: FILOLOGIE**

**REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT
cu titlul
Arhitectura universului melancolico-decadent
în opera lui Eugen Barbu**

**Coordonator științific:
Prof. univ. dr. Paul Dugneanu**

**Student doctorand:
Haraniță Ana-Maria-Claudia**

**CONSTANȚA
2017**

CUPRINS

ARGUMENT 5

CAPITOLUL I. ARHITECTURA COSMOSULUI DECADENT

I.1 Arhitectură și spațialitate

I.2 Conceptul de decadență

I.3 Toposuri decadente

I.4. Decadența erotică (*Princepele, Săptămâna nebunilor și Ianus*)

CAPITOLUL II. DUALITATEA MEDIULUI BALCANIC

II.1 Ipostaze ale haiducului în context balcanic

II.2 Oralitatea și umorul

II.3 Erosul

CAPITOLUL III. UNIVERSUL PERIFERIC

III.1 Periferia „existențelor mărunte”

III.2 Menirea divinității și a fatalității

III.3 (Re)*Facerea lumii*

CAPITOLUL IV. *MELANHOLIA* / MELANCOLIA

IV.1 Conceptul interdisciplinar de melancolie și corelarea acestuia cu simbolistica planetei negre, Saturn

IV.2 *Melanholia* Princepelui anonim, ca arhitectură a vagii puteri

IV.3 Melancolia androginului Ottaviano

IV.4 Melancolia cuplului Hrisant Hrisoscelu – Herula Lucrezia

IV.5 Melancolia lui Componist și ipostazele lui *Ianus*

IV.6 Răspândirea melancoliei în *Incognito*

IV.7 Melancolia aristocrației (*Manicatide*)

IV.8 Fațetele melancoliei în proza scurtă

CAPITOLUL V. MELANCOLII VIATICE SUB SEMNUL CONFESIUNII

V. 1 „Harta spirituală” a jurnalului

V. 2 „Geografia interioară” și lirismul călătoriilor

V. 3 Reportajul și „temperatura” faptului trăit, narat și poetizat

CAPITOLUL VI. *CAIETELE PRINCEPELUI*

VI. 1 *Caietele Princepelui* – despre geneza și receptarea operelor

VI. 2 Influența magiei și a mitologiei asupra creației

VI. 3 Dimensiunea filozofică

CAPITOLUL VII. DRAMATURGIA

CONCLUZII

BIBLIOGRAFIE

REZUMAT

Cuvinte-cheie: arhitectură, spațialitate, melancolie, decadență, balcanism, dualitate, lirism, oralitate, periferie, fatalitate, divinitate, magie, mitologie, alchimie

Prezenta teză de doctorat își propune să evidențieze modul unic de construcție a cosmosului epic și dramatic, cu evidente accente lirice, în creația lui Eugen Barbu. Melancolia și decadența invadează întregul sistem al operelor sale, contaminând deopotrivă protagoniștii și spațiul în care aceștia coexistă. Instanțele periferice melancolice și raporturile dintre ele indică fațeta negativă a realității, însă nu ignorăm latura luminoasă a subiectului uman care se întrevede chiar în mijlocul *Gropii*, al Bucureștiului decadent sau al Veneției morbide.

Selecția titlului se datorează atât interesului pentru operele epice și dramatice ale scriitorului menționat, cât și pentru paraliteratură, adăugând importanța indentificării unei reale arhitecturi textuale încheiate, menite să indice traseul existențial al protagoniștilor, dintre care unii încearcă o mișcare ascendentă din abisul propriei ființe, fie până la desăvârșire, fie până la nimicirea sinelui. Pornind de la cartea de căpătâi a lui Vitruviu în domeniul arhitectural, *Despre arhitectură*, am aplicat nuanțat teoriile acestuia, în analiza minuțioasă a textelor lui Eugen Barbu a căror construcție impresionantă reflectă o singură realitate: melancolia, concept interdisciplinar de seamă, indispensabil cercetării noastre, domină întregul univers textual.

Considerăm că tema la care ne raportăm este de actualitate, fiind reprezentată de identificarea esenței melancoliei, o constantă tematică de seamă a operelor lui Eugen Barbu. Referitor la modul în care ne-am raportat la melancolie, aceasta a fost tratată din multiple puncte de vedere precum medical, filozofic și psihologic, iar protagoniștii sunt integrați, fie în categoria celor care suferă de maladia denumită astfel, fie în clasa celor care manifestă o înclinație către aceasta, datorită acțiunilor întreprinse. În acest sens, ne-au fost utile studiile unor personalități culturale printre care se numără Aristotel, Robert Burton sau Sigmund Freud.

Nota de originalitate a lucrării de față credem că rezidă în abordarea operei lui Barbu din perspectivă arhitecturală, fără a ignora specificitatea fiecărui text și constantele tematice identificate.

În privința metodelor de lucru, se îmbină analiza literară, metoda comparatistă și cea naratologică, cu ajutorul cărora se conturează un vast spațiu eclectic, decadent, populat de

personaje controversate, duale, senzaționale, menite să surprindă natura umană și să aducă în fața lectorului avizat o viață verosimilă, dar spectaculoasă.

Lucrarea este organizată în șapte capitole, care la rândul lor sunt divizate în trei subcapitole, excepție făcând primul, împărțit în patru subcapitole, al patrulea ce conține opt subcapitole și ultimul care nu are subdiviziuni. Astfel, primul capitol al tezei intitulat *Arhitectura cosmosului decadent* prezintă reperele teoretice referitoare la înțelegerea operelor drept o amplă construcție. Viziunea arhitectonică și spațialitatea vizează corelarea spațiului exterior cu cel interior în cadrul romanelor *Princepele*, *Facerea lumii*, *Groapa* și *Săptămâna nebunilor*. De asemenea, topsurilor decadente pregnante în texte li se relevă semnificația și își exercită influența asupra tuturor personajelor. Decadența, concept ce reflectă decăderea umană în toate sectorarele existenței, invadează și Erosul, lucru ce face posibilă homosexualitatea în situația Princepelui și a messerului Ottaviano sau un tip bizar de amor ce presupune devorarea mutuală în cuplul Hrisant-Herula.

Cel de-al doilea capitol numit *Dualitatea mediului balcanic* se raportează la conotațiile balcanismului, sferă de influență în care se încadrează majoritatea protagoniștilor prozei scurte. Sunt prezentate, din punct de vedere teoretic, abordările lui Mircea Muthu și a Mariei Todorova și se aplică pe operele lui Eugen Barbu, insistându-se asupra faptului că homo balcanicus se caracterizează prin dualitate, subcultură, agresivitate, dar și prin curaj și onestitate, virtuți regăsite în portretul moral al haiducului Amza, protagonistul nuvelei *Vânzării de frate*. În plus, accentul cade asupra dublei fațete a manifestării iubirii și a repercusiunilor preponderent negative din cauza poziției intermediare a ființelor situate în acest topos.

Universul periferic, al treilea capitol, include „existențele mărunte”, pentru care singura datorie este îndeplinirea tuturor sarcinilor pe plan profesional. Opere precum *Munca de jos* și *Facerea lumii* indică mentalitatea unor personaje supuse sistemului, admirabile, din acest punct de vedere, însă condamnabile din cauza faptului că își neglijează viața familială. Cazul directorului Filipache este grăitor, în acest sens, dat fiind că protagonistul romanului *Facerea lumii* își pierde propria fiică, deoarece nu reușește să îi insufle valorile morale autentice, din cauza preocupării profesionale. În lumea periferiei, divinitatea este privită din mai multe unghiuri, iar oamenii se pleacă în fața destinului, conștientizând că, indiferent de intervenția entității superioare, se va împlini.

Cel mai amplu capitol, al patrulea, care constituie „fundația” construcției lucrării este *Melanholia / Melancolia*. Analizată după principiile mai multor discipline (medicină, filozofie, psihologie), melancolia este vizibilă în situația Princepelui, a messerului Ottaviano,

a lui Componist și a lui Manicatide. De asemenea, cuplul din *Săptămâna nebunilor* este „agresat” de acest sentiment devastator, în vreme ce numeroase personaje ale romanului *Incognito* experimentează aceeași stare tulburătoare. Și proza scurtă este contaminată de melancolie, oamenii și necuvântătoarele deopotrivă fiind vizibil afectate de apariția acesteia. Cuplul decadent Princepe-Ottaviano ilustrează din plin toate etapele melancoliei, evidențiindu-se aspectele negative ale acesteia. Ceea ce îl încadrează pe marele conducător anonim în categoria melancolicilor este reprezentat de spiritul său contemplativ, inactivitatea, utilizarea cruzimii, falsa putere, în vreme ce messerul, „soarele iubit” al Princepelui, poate fi considerat un melancolic pe baza inteligenței sale diabolice, a înclinației către autoflagel, magie și ezoterism și a influenței nimicitoare exercitate asupra „stăpânului” său căruia îi devine inițiator.

Al cincilea capitol, intitulat *Melancolii viatice sub semnul confesiunii*, analizează mărturisirile numeroase scrise de autor sub forma unor jurnale, note de drum și reportaje. Pornind de la conceptul de autenticitate teoretizat de Adrian Marino, se remarcă specificitatea scriiturii lui Barbu, fundamentată pe implicarea permanentă a lectorului în descifrarea scopului mărturisirilor. O parte selectată a vieții reale este încadrată în limitele paginilor de jurnal și livrată pentru a putea fi cunoscut omul Barbu. Confesiunile pornesc de la amintirile din viața de elev până la cele mai profunde sentimente și reflecții. Dacă în jurnale este adus în prim-plan spațiul intim, în reportaje sunt resemantizate raporturile dintre interior și exterior, mediul natural având un impact puternic asupra ființei umane. Călătoriile în țara noastră fac posibilă descoperirea unor locuri și a unor bogății mirifice, care îi oferă scriitorului oportunitatea de a se dezvolta pe plan intelectual și spiritual. Lirismul adăugat epicului face din opera lui Barbu o creație surprinzătoare, demnă de admirația și analiza oricărui lector.

Caietele Princepelui este titlul celui de-al șaselea capitol al lucrării și vine să completeze „puzzle-ul” autenticității autorului, extinzând cercetarea prin crearea unei punți între viață și operă. Prin intermediul celor șapte volume, scriitorul ne afundă în propriul său univers, deschizând o poartă către un tip de cunoaște cum rar ne este dat să întâlnim. *Caietele Princepelui* inventariază idei, gânduri, sentimente, citate, confesiunile cu privire la geneza și receptarea textelor sale, fiind un real dosar existențial. Mai mult decât atât, Barbu își propulsează lectorul în domenii care necesită un studiu suplimentar, inserând elemente de magie, mitologie și alchimie. Cu fiecare pagină, Eugen Barbu ni se dezvăluie din ce în ce mai mult, lăsând totuși loc unor noi motive de a rămâne surprinși. Jurnalul de la Poiana ocupă cel mai mult spațiu și implică relația sa cu necuvântătoarele, meditațiile asupra vieții, a destinului și a morții, impresii despre lume.

Ultimul capitol, *Dramaturgia*, abordează un domeniu foarte puțin explorat de către autor: teatrul. Neavând pretenția de a fi numit vreodată dramaturg, Barbu rămâne un prozator care pătrunde în universul dramaturgiei, lăsând totuși urme. *Să nu-ți faci prăvălie cu scară* este piesa de teatru semnificativă din scurta sa experiență în acest gen literar, raportându-se la viața socială și de familie a unor negustori ai căror „stâlp” de rezistență rămâne severa doamnă Elena Domnișor. Acești „domnișori” ai burgeziei sunt surprinși în relații incestuoase, fiind evidențiate viciile și problemele familiale. În pofida tuturor aspectelor negative de care dau dovadă, protagoniștii nu fac decât să ilustreze o latură a existenței umane, recognoscibilă și la nivelul realității obiective. *Sfântul* și *Labirintul* ne-au impresionat prin filozofia revelației și prin inserția elementelor referitoare la religie. Dacă Paul devine un sfânt de „ocazie” cu scopul ca persoanele aflate pe o scară superioară în ierarhia socială, inclusiv preotul, să beneficieze de sume considerabile, personajele din *Labirintul* arată că, indiferent de statut, fiecare ființă ajunge într-un spațiu din care nu mai poate evada. În afara celor trei piese de teatru menționate, am avut în vedere și reprezentarea dramatică a *Gropii*, accentul căzând asupra dramatismului interacțiunilor verbale dintre maestrul Bozoncea și discipolul Paraschiv ce ajunge să-și ucidă „profesorul” pentru a-l plânge ulterior.

Sintetizând toate aspectele mai sus menționate, cele șapte capitole ale cercetării noastre intenționează să demonstreze că opera lui Eugen Barbu reprezintă o amplă construcție cu un fundament solid care implică dragostea autorului pentru propria creație. Vasta sa operă reprezentată de proza scurtă, romane, jurnale, reportaje și piese de teatru fac din scriitorul analizat un făuritor epic și dramatic ce se servește de esența lirică, ghidându-se după propriile reguli și, uneori, chiar în funcție de o forță superioară lui, căci personajele se arată uneori mai presus de el, creându-și singure propriul traseu existențial.

În încheiere, prezenta teză de doctorat constituie întărirea pasiunii de a cerceta, prin lectură și relectură, resemantizare, interpretare a textelor acestui scriitor. De asemenea, ideea de a aborda operele sale din perspectiva arhitectonică, punând accent pe spațialitate, se corelează cu o constatare a faptului că întreaga sa creație este o vastă construcție, pornind de la *Groapa* mizeriei umane, urcând pe pereții negri ai palatului și ai sufletului *Princepelui* și terminând cu mansarda *Prăvăliei* ale căror scări, deși arse simbolic, permit mișcarea ascendentă continuă.

BIBLIOGRAFIA

I. SURSE PRIMARE

a. volume

Barbu, Eugen, *Opere I. Nuvele, Romane*, București, Editura Univers Enciclopedic, 2006

Barbu, Eugen, *Opere II. Romane, Jurnal*, București, Editura Univers Enciclopedic, 2006

Barbu, Eugen, *Facerea lumii*, București, Editura Eminescu, 1971

Barbu, Eugen, *Incognito –ciné-roman–*, vol. I, București, Editura Albatros, 1976

Barbu, Eugen, *Incognito, –ciné-roman–*, vol. II, București, Editura Eminescu, 1977

Barbu, Eugen, *Incognito, –ciné-roman–*, vol. III, București, Editura Eminescu, 1978

Barbu, Eugen, *Incognito –ciné-roman–*, vol. IV, București, Editura Eminescu, 1980

Barbu, Eugen, *Miresele*, București, Editura Minerva, 1975

Barbu, Eugen, *Nuvele*, prefață de Al. Piru, București, Editura Tineretului, 1969

Barbu, Eugen, *Oaie și ai săi*, București, Editura Tineretului, 1969

Barbu, Eugen, *Opere I. Nuvele, Romane*, București, Editura Univers Enciclopedic, 2006

Barbu, Eugen, *Opere II. Romane, Jurnal*, București, Editura Univers Enciclopedic, 2006

Barbu, Eugen, *Princepele*, București, Editura Curtea Veche, 2011

Barbu, Eugen, *Să nu-ți faci prăvălie cu scară*, București, Editura Eminescu, 1975

Barbu, Eugen, *Șoseaua Nordului, roman*, vol. I, București, Editura pentru literatură, 1967

Barbu, Eugen, *Șoseaua Nordului, roman*, vol. II, București, Editura pentru literatură, 1967

Barbu, Eugen, *Teatru*, București, Editura pentru literatură, 1968

Barbu, Eugen, *Unsprezece*, București, Editura Albatros, 1978

b. paraliteratură

Barbu, Eugen, *Caietele Princepelui - jurnal de creație*, vol. I, Cluj, Editura Dacia, 1972

Barbu, Eugen, *Caietele Princepelui – jurnalul unor romane*, vol. II, București, Editura Eminescu, 1973

Barbu, Eugen, *Caietele Princepelui – jurnalul unor romane*, vol. III, București, Editura Eminescu, 1973

Barbu, Eugen, *Caietele Princepelui – jurnalul unor romane*, vol. IV, București, Editura Eminescu, 1974

Barbu, Eugen, *Caietele Princepelui – jurnalul unor romane*, vol. V, București, Editura Eminescu, 1975

Barbu, Eugen, *Caietele Princepelui – jurnalul unor romane*, vol. VI, București, Editura Eminescu, 1977

Barbu, Eugen, *Caietele Princepelui – jurnalul unor romane*, vol. VII, București, Editura Eminescu, 1981

Barbu, Eugen, *...Cît în 7 zile*, București, Editura de stat pentru literatură și artă, 1960

Barbu, Eugen, *Cu o torță alergând în fața nopții*, București, Editura Eminescu, 1972

Barbu, Eugen, *Foamea de spațiu. Note de drum*, București, Editura Pentru Literatură, 1969

Barbu, Eugen, *Jurnal*, în *Opere, II. Romane, Jurnal*, București, Editura Univers Enciclopedic, 2006

Barbu, Eugen, *Jurnal în China*, București, Editura Eminescu, 1970

Barbu, Eugen, *Jurnal unor romane*, în *Opere II. Romane, Jurnal*, București, Editura Univers Enciclopedic, 2006

Barbu, Eugen, *Pe-un picior de plaiu...*, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1957

c. articole semnate de autor

Barbu, Eugen, *Ceva despre reportaj*, în *Tribuna*, anul V, nr. 45, 9 noi. 1961

Barbu, Eugen, *Cum lucrez*, în *Viața studențească*, anul VII, nr. 32, 1962

Barbu, Eugen, *Romane la care lucrez*, în *Gazeta literară*, nr. 28, 1962

d. interviuri cu Eugen Barbu

Purcaru, Ilie, *Interviu*, în *Luceafărul*, anul VI, nr. 7, 30 mar. 1962

Săceanu, Amza, *Teatrul în oglinzi retrovizoare*, București, Editura Arc 2000, 2003

Vânatu, Victor, *Despre un roman al Griviței*, în *Contemporanul*, nr. 10, 1959

Dumitrescu, Carmen, *Interviu cu Eugen Barbu*, 1975, disponibil pe <https://www.youtube.com/watch?v=9JwwqQd7y0>, accesat la 4.04.2016

II. SURSE SECUNDARE

a. volume

Holban, Anton, *Jocurile Daniei, O moarte care nu dovedește nimic, Ioana*, București, Editura Eminescu, 1985

Huysmans, Joris-Karl, *În răspăr*, trad. Raul Joil, București, Editura Minerva, 1974

Istrati, Panait, *Ciulinii Bărăganului*, București, Editura Simplu, 2008

Istrati, Panait, *Prezentarea haiducilor*, București, Editura pentru literatură, 1969

Machiavelli, Niccolò, *Principele*, trad. Nina Façon, București, Editura Humanitas, 2006

Petrescu, Camil, *Patul lui Procust*, București, Editura Eminescu, 1978

Petrescu, Camil, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, București, Editura pentru literatură, 1965

Proust, Marcel, *În căutarea timpului pierdut, Swann*, București, Editura Adevărul Holding, 2010

b. Bibliografie critică și teoretică

Aristotel, *El hombre de genio y la melancolía (Problema XXX)*, trad. Cristina Serna, Madrid, Cuadernos de Acantilado, 2007

Aristotel, *Politica*, trad. Raluca Grigoriu, București, Editura Paideia, 2001

Bachelard, Gaston, *La poética del espacio*, traducción de Ernestina de Champourcin, Buenos Aires, Fondo de Cultura económica, 2000

Bachelard, Gaston, *Poetica spațiului*, trad. Irina Bădescu, pref. Mircea Martin, Pitești, Editura Paralela 45, 2003

Balaci, Anca, *Mic dicționar mitologic greco-roman*, București, Editura Științifică, 1969

Banu, Ion, *Filozofia Orientului Antic*, vol. I, București, Editura Științifică, 1967

Berechet, Lăcrămioara, *Modele cultural-literare la marginea imperiilor*, Constanța, Editura University Press, 2009

Burton, Robert, *Anatomia melancoliei*, trad. Iustina Cojocaru, București, Editura Herald, 2016

Canetti, Elias, *Masele și puterea*, trad. Amelia Pavel, București, Editura Nemira, 2000

Călinescu, G., *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, București, Editura Minerva, 1982

- Călinescu, G., *Principii de estetică*, București, Editura pentru literatură, 1968
- Călinescu, Matei, *Cinci fețe ale modernității*, București, Editura Polirom, 2005
- Cernescu, Trăilă, *Societate și arhitectură – o perspectivă sociologică*, București, Editura Tritonic, 2004
- Charroux, Robert, *Le livre du mysterieux inconnu*, Paris, Éditions Robert Lafont, 1969
- Chevalier, Jean, Gheerbrant, Alain, *Dicționar de simboluri, III (P-Z)*, București, Editura Artemis, 1995
- Codreanu, Theodor, *Provocarea valorilor*, Galați, Editura Porto-Franco, 1997
- Constantinescu, Pompiliu, I. L. *Caragiale sau duhul balcanic*, în *Scrieri*, vol. II, București, Editura pentru literatură, 1967
- Dela Mirandola, Pico, *Despre demnitatea omului*, trad. de Dan Negrescu, București, Editura Științifică, 1991
- De Quevedo Villegas, Francisco, *Sueño de la muerte*, en *Los sueños*, Madrid, Edición de Ignacio Arellano, Cátedra, 1995
- Dimisianu, Gabriel, *Prozatori de azi*, București, Editura Cartea Românească, 1970
- Djuvara, Neagu, *Între Orient și Occident*, trad. Maria Carpov, ediția a III-a, București, 2005
- Dragomir, Otilia, Miroiu, Mihaela, *Lexicon feminist*, Iași, Editura Polirom, 2002
- Dugneanu, Paul, *Forme literare între real și imaginar*, București, Editura Eminescu, 1993
- Eco, Umberto, *Lector in fabula*, trad. Marina Spalas, București, Editura Univers, 1991
- Eliade, Mircea, *Cosmologie și alchimie babiloniană*, ediția a II-a, Iași, Editura Moldova, 1991
- Eliade, Mircea, *Mitul reintegrării*, București, Editura Vremea, 1942
- Evseev, Ivan, *Dicționar de simboluri*, București, Editura Vox, 2007
- Ficino, Marsilio, *Three books on life*, a critical edition and translation with introduction and notes by Carol V. Kaske and John R. Clark, Arizona, Medieval and Renaissance Texts Studies in conjunction with The Renaissance Society of America, Tempe, 1998
- Figueroa, Fernando, *La clavícula de Salomón*, en *Cuadernos del Minotauro*, nr. 2, 2005
- Freud, Sigmund, *Aberații sexuale*, în *Trei eseuri asupra teoriei sexualității*, trad. Al. Olaru, Craiova, Editura Centrum, 1991
- Freud, Sigmund, *Doliu și melancolie*, în *Opere, vol. III – Psihologia inconștientului*, trad. Gilbert Lepădatu, George Purdea, Vasile Dem. Zamfirescu, București, Editura Trei, 2004
- Genette, Gérard, *Introducere în arhitext – Ficțiune și dicțiune*, traducere și prefață de Ion Pop, București, Editura Univers, 1994

Glodeanu, Gheorghe, *MAX BLECHER și noua estetică a românesc interbelic*, Cluj-Napoca, Editura Limes, 2005

Grenier, Albert, *Le Génie romain*, dans *La religion, la pensée et l'art*, Paris, Édition Albin Michel, Collection L'évolution de l'humanité, Bibliothèque de synthèse historique, 1925

Holban, Ioan, *Profiluri epice contemporane*, București, Editura Cartea Românească, 1987

Horodincă, Georgeta, *Structuri libere*, București, Editura Mihai Eminescu, 1970

Ionnescu-Gion, G. I., *Istoria Bucureștilor*, Editura Stabilimentului Grafic I. V. Socecu, București, 1899

Iorgulescu, Mircea, *Ceara și sigiliul*, București, Editura Cartea Românească, 1982

Jung, Carl Gustav, *Psihologie și alchimie*, vol. I, trad. Carmen Oniți, București, Editura Teora, 1996

Jung, Carl Gustav, *Psihologie și alchimie*, vol. II, trad. Maria Magdalena Anghelescu, București, Editura Teora, 1996

Jung, C. G., *Tipuri psihologice*, trad. Viorica Nișcov, București, Editura Humanitas, 1997

Kernbach, Victor, *Dicționar de mitologie generală*, București, Editura Albatros, 1983

Khunrath, Heinrich, *Amphitéâtre de l' Eternelle Sapience – seul vrai*, Hanau, Dispose par Henri Khunrath, Guilielmus Antonius, 1609

Klein, Melanie, *Contribution à l'étude de la psychogenèse des états maniaco-dépressifs*, en *Essais de psychanalyse*, Paris, Payot, 1984

Klein, Melanie, *Le deuil et ses rapports avec les états maniaco-dépressifs*, en *Essais de psychanalyse*, Paris, Payot, 1984

Klibansky, Raymond, Panofsky, Erwin, Saxl, Fritz, *Saturn and Melancholy*, Nendeln/Liechtenstein, Kraus Reprint, 1979

Lorente, Juan Francisco Esteban, *La teoría de la proporción arquitectónica en Vitruvio*, en *Artigrama*, núm. 16, 2001

Majuru, Adrian, *Bucureștii mahalalelor sau periferia ca mod de existență*, București, Editura Compania, 2003

Manolescu, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române*, Pitești, Editura Paralela 45, 2008

Marino, Adrian, *Dicționar de idei literare*, vol. I, București, Editura Eminescu, 1973

Micu, Dumitru, *În căutarea autenticității*, București, Minerva, 1992

Milescu-Spătaru, Nicolae, *Jurnal de călătorie în China*, București, Editura pentru literatură, 1962

Mitchievici, Angelo, *Decadență și decadentism în contextul modernității românești și europene*, București, Editura Curtea Veche, 2011

- Muthu, Mircea, *Balcanismul literar românesc*, Pitești, Editura Paralela 45, 2008
- Muthu, Mircea, *Balcanologie*, vol. I, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2002
- Muthu, Mircea, *Literatura română și spiritul sud-est european*, București, Editura Minerva, 1976
- Negrici, Eugen, *Literatura română sub comunism. Proza*, București, Editura Fundației Pro, 2003
- Negrici, Eugen, *Iluziile literaturii române*, București, Editura Cartea Românească, 2008
- Oprea, Al., *Panait Istrati - Dosar al vieții și al operei*, București, Editura Minerva, 1976
- Pătrașcu, Horia, *Melancolia – tristețea ca horror vacui în Sentimentul metafizic al tristeții*, București, Editura Trei, 2010
- Piru, Al., *Istoria literaturii române de la început până azi*, București, Editura Univers, 1981
- Pleșu, Andrei, *Pitoresc și melancolie – O analiză a sentimentului naturii în cultura europeană*, București, Editura Univers, 1980
- Popa, Marian, *Călătoriile epocii romantice*, București, Editura Univers, 1972
- Popa, Marian, *Dicționar de literatură română contemporană*, București, Editura Albatros, 1971
- Popa, Marian, *Introducere în psihologia muncii*, Iași, Editura Polirom, 2008
- Popa, Marian, *Istoria literaturii române de azi pe mâine*, vol. II, București, Editura Semne, 2009
- Popescu, Radu, *Cronici dramatice*, București, Editura Eminescu, 1974
- Simion, Eugen, *Scriitori români de azi*, vol. I, București, Editura Cartea Românească, 1974
- Spineanu-Dobrotă, Sorin, *Homosexualitatea normal sau patologic*, București, Editura Tritonic, 2005
- Todorova, Maria, *Balkanii și Balcanismul*, București, Editura Humanitas, 2000
- Ungureanu, Cornel, *Proza românească de azi*, București, Editura Cartea Românească, 1985
- Van Lennep, Jacques, *Alchimie*, Liège, Crédit Communal, 1984
- Vitruvio, Marco Lucio, *Los diez libros de arquitectura*, traducción directa del latín, prólogo y notas de Augustín Blázquez, Barcelona, Ed. Iberia, 1986
- Vitruviu, *Despre arhitectură*, trad. G. M. Cantacuzino, Traian Costa, Grigore Ionescu, București, Editura Academiei Republicii Populare Române, 1964

c. Bibliografia exegezei

-monografii

Milca, Andrei, *Fețele lui Ianus și măștile scriitorului*, București, Editura Niculescu, 2013

Manu, Emil (coord.) *Eugen Barbu*, București, Editura Eminescu, 1974

-teze de doctorat

Krizsanoszki, Izabella, *Fascinația enogastronomică în literatura română*, nepublicată, accesată în 18.05.2015

Lupea, Cristina, *Eugen Barbu – studiu monografic*, Sibiu, 2012, nepublicată, accesată în 17.05.2015

-prefețe, postfețe, studii

Cruceru, Constantin, *Dialogul în proza artistică actuală. Elemente și procedee ale stilului oral (Marin Preda, Eugen Barbu și Fănuș Neagu)*, București, Editura Universității din București, 1981

Bănulescu, Ștefan, Purcaru, Ilie, *Eugen Barbu – artistul și epoca*, în *Colocvii*, București, Editura Tineretului, 1964

Haraniță, Ana-Maria-Claudia, „*Melanholia*”, un concept interdisciplinar reliefat în opera lui Eugen Barbu, în *Studiile românești în context inter- și transdisciplinar, In Memoriam Marin Mincu*, volum coordonat de Marina Cap-Bun, Iuliana David și Corina Apostoleanu, București, Editura Universitară, 2017, pp. 243-256

Piru, Al, *Prefață la Eugen Barbu, Nuvele*, București, Editura Tineretului, 1969

Pooper, Jacob, *Pe ring cu Eugen Barbu – Dispută în șase runde, un apolog și o Veșnică pomenire*, București, Editura Victor Frunză, 1990

Zalis, Henri, *Contur Eugen Barbu – prozatorul între hotarele adevărului*, Târgoviște, Editura Bibliotheca, 2008

-periodice

- Achiței, Gheorghe, *Jurnal*, în *Luceafărul*, anul IX, nr. 30, 1966
- Adam, Ioan, *Facerea lumii*, în *Scânteia*, nr. 8994, 10 dec. 1971
- Balotă, Nicolae, *Jurnal în China*, în *Cărți noi*, nr. 7, iul. 1970
- Baltag, Cezar, *Eugen Barbu: ...Cît în 7 zile*, în *Gazeta literară*, anul VII, nr. 47, 17 noi. 1960
- Carandino, N., *Să nu-ți faci prăvălie cu scară*, în *Săptămâna*, nr. 16, 26 mar. 1971 Căprariu, Al., *Farmecul cotidianului*, în *Tribuna*, anul V, nr. 1, 5 ian. 1961
- Cosașu, Radu, *Regenerarea reportajului*, în *Viața românească*, anul XIV, nr. 10, oct. 1961
- Crohmălniceanu, Ov. S., *Eugen Barbu: Facerea lumii*, în *Gazeta literară*, anul XI, nr. 19, 7 mai 1964
- Dimisianu, G., *Eugen Barbu: Prânzul de duminică*, în *Gazeta literară*, anul IX, nr. 36, 6 sept. 1962
- Dodu Bălan, Ion, *Cu o torță alergând în fața nopții*, în *Tomis*, anul VIII, nr. 3, 10 feb. 1973
- Genoiu, George, *Afirmarea pamfletului dramatic*, în *Ateneu*, anul V, nr. 11, noi. 1968
- Georgescu, Paul, *...Cît în 7 zile*, în *Gazeta literară*, anul VII, nr. 48, 24 noi. 1960
- Georgescu, Paul, *Oaie și ai săi – Nuvele de Eugen Barbu*, în *Gazeta literară*, anul VI, nr. 14, 4 apr. 1959
- Georgescu, Paul, *Pe-un picior de plai...*, în *România liberă*, nr. 4057, 26 oct. 1967
- Manolescu, Nicolae, *Eugen Barbu: Facerea lumii*, în *Contemporanul*, nr. 18, 1 mai 1964
- Martin, Aurel, *Elogiul patriei*, în *Tânărul scriitor*, anul VI, nr. 12, dec. 1957
- Mircea Iorgulescu, *Jurnal în China*, în *România literară*, anul III, nr. 45, 5 nov. 1970
- Petroveanu, Mihail, *Pe-un picior de plai...*, în *Gazeta literară*, anul IV, nr. 49, 5 dec. 1957
- Popa, Marian, *Cu o torță alergând în fața nopții*, în *Cărți noi*, anul XV, nr. 12, dec. 1972
- Popa, Marian, *Facerea lumii*, în *Luceafărul*, anul IX, nr. 18, 30 apr. 1966
- Popescu, Radu, *Eugen Barbu: ...Cît în 7 zile*, în *Contemporanul*, nr. 47, 18 noi. 1960
- Popescu, Radu, *Eugen Barbu: Oaie și ai săi*, în *Contemporanul*, nr. 8, 27 feb. 1959
- Rusu, M. N., *Jurnal în China*, în *Viața studentescă*, anul XV, nr. 39, 25 dec. 1970
- Săraru, Dinu, *Să nu-ți faci prăvălie cu scară*, în *Scânteia*, anul XXVIII, nr. 4669, 1960
- Silvestru, Valentin, *Sfântul*, în *Contemporanul*, nr. 4, 26 ian. 1968
- Tomuș, Mircea, *Eugen Barbu: Cît în 7 zile*, în *Steaua*, anul XI, nr. 11, noi. 1960
- Vaida, Mircea, *Martiriul Sfântului Sebastian*, *Tribuna*, anul XIII, nr. 46, 13 noi. 1969

-surse electronice

Osiceanu, Maria-Elena, *Melancolia „de la mit la știință” sau istoricul unui concept*, în *Noema*, vol. IX, p. 254, 2010, disponibil pe http://noema.crifst.ro/ARHIVA/2010_b_05.pdf, accesat pe 11.10.2015

The Zohar, copyright by Michael Laitman, Israel, Laitman Kabbalah Publishers, 2007, disponibil pe files.kabbalahmedia.info/files/eng_t_ml-sefer-zohar.pdf, accesat pe 27.06.2017

****Claviculas de Solomon*, traducido del hebreo al latin por el Rabino Hebognazar, del latin al francés por Monseigneur de Barrault y posteriormente al castellano, ahora en formado electrónico gracias a Frater Alastor aka Imuhtuk, Lansdowne 1203, 1641

****Gramatica de bază a limbii române*, coord. Gabriela Pană Dindelegan, Ediția a II-a, București, Editura Univers enciclopedic Gold, 2016